

אמנות התאגידיים

לא מעט גופים מסחריים גדולים בתחומי הביטוח, הבנקאות, הרכב ומותגי היוקרה החלו במהלך העשורים האחרונים לתמוך באמנים ולטפח אוספי אמנות מכובדים. קבלו הצעה למועדון היוקרתי ולטרנד הנחשק של כמה מהתאגידיים הידועים בעולם, שהפכו לשחקנים מרכזיים בשוק האמנות הגלובלי

כתבה נורית זלצמן | צילומים Shutterstock

מדובר בהון תרבותי שיוצר הילה ומוניטין לארגון ומוסיף לו ערך תדמיתי של חדשנות. יש בכך סוג של חוויה ותוכן שהארגון מעניק ללקוחותיו כמו גם לעובדים שלו.

התאגידיים הכריזו כי איסוף אמנות הוא חלק ממדיניותם, ובחרו לחלוק את היצירות שצברו עם הציבור הרחב, על ידי הצגה של תערוכות מתחלפות בחללי אמנות פרטיים וגם, כמובן, בהצבתן במשרדים ובמטות שלהם בכל העולם. אין ספק שהתצוגה בבנייני המשרדים של התאגידיים, בניינים

תאגידיים רבים בעולם חיפשו בעשורים האחרונים משמעות ובידול מחברות מתחרות ומצאו מענה בהקמת אוסף אמנות. הבעלים והמנהלים של אותם תאגידיים למדו כי יש סיבות טובות לאסוף יצירות אמנות, לא רק כהשקעה כלכלית. הם הבינו שהם מקבלים מהאמנות לא פחות משהם נותנים, והצהירו שהחזון בהקמת האוסף הוא לתרום לקהילה וליישם ערכים ועקרונות פילנתרופיים של אחריות חברתית ושל תמיכה בעולם האמנותי שבו הם חיים.

פרח ורד ענק של האמן Isa Genzken, בלובי של מוזיאון לואי ויטון, פריז

מיצב של פטריות הפוכות מאת האמן הגרמני Carsten Holler, במוזיאון פראדה, מילאנו

מיצב של האמן האיטלקי Pino Pascali, מוזיאון פראדה, מילאנו

▶ שחלקם יוצאי דופן באדריכלות שלהם, תורמת גם לדימוי הציבורי היוקרתי של התאגיד.

מחקרים הוכיחו כי חשיפה יומיומית לאמנות מלאת השראה משפרת את התרבות הארגונית, מפחיתה את המתח בין העובדים ומחזקת את הקשר ביניהם. אמנות איכותית יוצרת סביבת עבודה נעימה ואסתטית, מקדמת בקרב העובדים מחשבה יצירתית ויכולת להגיע לפתרונות חדשניים ומקוריים. האמנות היא גם דרך טובה ליצור תקשורת עם לקוחות ועם שותפים עסקיים ולשבור את הקרח, במיוחד בפגישות הראשונות. התאגידים אוספים גם יצירות אמנות מהארצות שעמן הם עושים עסקים, במטרה לשדר ללקוחות פוטנציאליים מאותן ארצות על כך שהם מתעניינים ומשקיעים בתרבות שלהם.

בכל אחד מהתאגידים הללו יש צוות אוצרים, המופקד על רכישות חדשות, הצגת האוסף במשרדי התאגיד, הקמת תערוכות מתחלפות בחללי תצוגה, השאלת עבודות למוזיאונים בכל העולם, הפקת אירועים אמנותיים שונים, מתן חסויות לירידי אמנות, וכן העשרת העובדים בתחום האמנות תאגיד הבנקאות האמריקאי הענקי ג'יי פי מורגן צ'ייס (JPMorgan Chase), שהוא כיום הבנק הגדול ביותר בארצות הברית, היה מהתאגידים הראשונים שהחלו לאסוף אמנות (1959). דיוויד רוקפלאר, היו"ר

והמנכ"ל דאז, היה אספן אמנות גדול, גם לביתו. אוסף מורגן צ'ייס מונה כ-30 אלף יצירות, המוצגות ב-450 משרדים ברחבי העולם, ונחשב כאוסף התאגידי בעל הערך הכספי הגבוה ביותר כיום. זכות הראשונים שמורה אמנם לאוסף האמנות של תאגיד מורגן צ'ייס, אך אנו נסקור כאן עוד כמה אוספי אמנות חשובים של תאגידים גדולים אחרים.

אוסף LVMH (קרן לואי ויטון) - פריז

LVMH הוא תאגיד על-הכולל כ-60 חברות של מותגי יוקרה מהנחשקים בעולם, כמו

לואי ויטון, כריסטיאן דיור, פנדי, DKNY, ספורה, מארק ג'ייקובס, שמפניה Moët & Chandon, קוניאק Hennessy, שעוני TAG Heuer ועוד. יו"ר ומנכ"ל התאגיד הוא המיליארדר הצרפתי ברנאר אָרנו, שהונו מוערך ב-103 מיליארד דולר. ארנו, אספן אמנות נלהב, פעל להקמת ארגון אמנותי בשם Louis Vuitton Foundation, כפועל יוצא של התמיכה הנרחבת שהתאגיד מעניק לאמנות ולתרבות.

במסגרת פעילות הקרן נפתח ב-2014 ברובע ה-16 של פריז, ביער בולון, מוזיאון לואי ויטון. המוזיאון הפך עד מהרה לאחת האטרקציות בעיר, בזכות מבנהו האדריכלי, המזכיר ספינת מפרשים ענקית, והודות לתערוכות אמנות מתחלפות לצד תערוכת קבע הכוללת יצירות מופת של אמנים ידועים כמו פיקאסו, אנדי וורהול, הנרי מור ואחרים.

בניית המוזיאון המיוחד הזה עלתה כ-100 מיליון אירו, ועל תכנונו היה אחראי האדריכל האמריקאי פרנק גרי, שנודע במבנים האיקוניים שלו דוגמת מוזיאון גוגנהיים בבילבאו, ספרד, או "הבית הרוקד" בפראג. המבנה, שמורכב משילוב של זכוכית, בטון, עץ ופלדה, הוא איקון אדריכלי יוצא דופן בחדשנותו ומהווה, כאמור, מוקד משיכה משמעותי לא פחות מהתערוכות המוצגות בו.

"Seven Heavenly Places" - מיצב מונומנטלי של האמן הגרמני אנסלם קיפר. Pirelli HangarBicocca, מילאנו

סדרת תצלומים "Vox Populi" ("קול העם") של הצלמת Fiona Tan, במשרדים של מטה דויטשה בנק, באדיבות Frith Street Gallery, לונדון. צילום: Alex Kraus

תצלום דיוקנו של הפסל הגרמני המנוח יוזף בויס, בהדפסת משי על נייר. יצירתו של Gavin Turk, בלובי הכניסה של משרדי מטה דויטשה בנק. צילום: Frank Marburger & Klaus Helbig

אוסף דויטשה בנק

דויטשה בנק, תאגיד פיננסי ענק המעסיק כ-100 אלף עובדים ברחבי העולם, אוסף כבר יותר מ-35 שנה אמנות עכשווית, למה שנחשב כאוסף התאגידי הגדול בעולם מבחינת מספר היצירות. יש בו יותר מ-70 אלף יצירות, פרי עבודתם של כ-5,000 אמנים מ-40 מדינות.

דרך האוסף, אשר מוצג בתערוכות מתחלפות ובמשרדים בכל העולם, הבנק מציג אמנות עכשווית במיטבה לעובדיו, ללקוחותיו ולקהל הרחב. האוסף התחיל מרכישת יצירות של אמנים גרמנים בלבד, אך עם התבססותו של הבנק כבנק גלובלי החלו להתווסף עבודות של אמנים מכל הארצות, ובהן גם ישראל.

החזון ליצירת האוסף הוא "לעורר השראה בקרב עובדי החברה למחשבה מקורית וחדשנית". כדי לחבר את העובדים לאמנות ניתנת להם הזכות לבחור את העבודות שיוצגו במשרדים שלהם, ומחלקת התרבות בבנק אחראית על החלפת שומר מסך יומי, שבו מופיעה יצירת אמנות עם מידע לעובדים; על הוצאה לאור של מגזין "Art Mag" המציג עבודות באוסף וכתבות אודות סצנת האמנות הבינלאומית; וגם על סיורים מודרכים בחינם בבניינים של התאגיד.

ב-2018 פתח דויטשה בנק מרכז לאמנות, תרבות וספורט הנקרא "Palais Populaire". המרכז ממוקם בלב ברלין, לא רחוק מאי המוזיאונים, במבנה שהיה שייך בעבר לנסיכות הפרוסית. הוא שופץ והפך לפלטפורמה של פעילויות תרבות שונות תחת קורת גג אחת בתחומי אמנות, ספרות, מוזיקה, ספורט ותיאטרון. במטרה לעודד כישרונות צעירים הבנק מעניק בכל שנה פרס ל"אמן השנה", אשר זוכה להציג תערוכת יחיד בפאלקה פופולר, לצד תערוכות מתחלפות מתוך האוסף.

קרן פראדה - ונציה, מילאנו

מאחורי מותג האופנה פראדה הנחשק והיוקרתי עומדים מיוצרי פראדה, מעצבת העל הראשית, ובעלה פטריציו ברטלי, האחראי על הצד העסקי. השניים, בעלי תשוקה לא רק לאופנה אלא גם לאמנות, הקימו בשנות ה-90 של המאה הקודמת את Fondazione Prada, ועם השנים נעשו דמויות מוכרות בעולם האמנות. הם מחזיקים באוסף גדול של יצירות אמנים ידועים כמו לוציו פונטנה, ג'ק קונס, דמיאן הרסט, אניש קאפור, מארק קווין ועוד.

ב-2011 הם חנכו בוונציה חלל אמנות במבנה ברוקי, בתכנונו של האדריכל

דומניקו רוס, וב-2015 הקימו במילאנו את מוזיאון פראדה, בעיצובו של אדריכל העל ההולנדי רם קולהאס. המוזיאון שוכן במתחם המשתרע על פני 19 אלף מטרים רבועים באזור תעשייה בפאתי העיר. המתחם, ששימש בעברו מזקקה לג'ין, כולל שבעה בניינים ישנים ששופצו ועוד שלושה מבנים חדשים, ובכולם מוצגות יצירות של אמנים עכשוויים חדשניים בשיתוף עם אוצרי אמנות חשובים. האלמנט הבולט במתחם הוא מגדל מחופה בעלי זהב, המוסיף עניין לאדריכלות הצנועה של המוזיאון.

אוסף פרנסואה פינו - ונציה

איל ההון הצרפתי פרנסואה פינו (François Pinault) הוא בעליה של אימפריה כלכלית משגשגת הכוללת, בין השאר, את בית המכירות הפומביות כריסטי'ס ואת בתי האופנה הידועים גוצ'י, סטלה מקרטני, אלכסנדר מקווין ואיי סן לורן.

פינו, הנחשב אחד ממאה האנשים העשירים בעולם (על פי המגזין "פורבס"), הוא מנהיג אספן של אמנות עכשווית ובעלותו שני חללי אמנות בלב ונציה, המשמשים כמוזיאונים לאוספיו: Palazzo Grassi (ארמון מהמאה ה-18) ו-Punta

המבנה המודרני של Louis Vuitton Foundation בפריז. אדריכל: פרנק ג'רי

► della Dogana, אשר שימש מאז המאה ה-15 כבית המכס של ונציה ועמד נטוש במשך שנים עד ששופץ ונפתח ב-2009 לקהל הרחב. את בניין פונטה ד'וג'נה שיפץ האדריכל היפני טדאו אנדו (Tadao Ando), והייחוד של המבנה הוא בצורתו המשולשת ובמיקומו הגיאוגרפי, על קצה אי במפגש שבין התעלה הגדולה לבין תעלת ג'וקה. המבנה עצמו משלב ישן וחדש - לבנים אדומות עתיקות ורצפת בטון מוחלק מודרני.

מלבד שני המוזיאונים בוונציה, פינו הטביע את חותמו גם בפריז. הוא הקים בה מוזיאון חדש, "Bourse de Commerce", שאמור להיפתח בקרוב במבנה הבורסה הישן, השוכן ברובע הראשון, היוקרת, של עיר האורות. שטחו של המבנה 13 אלף מ"ר, מהם 4,000 מ"ר מיועדים לחללי תצוגה. לשיפוץ המבנה גויסו ארבעה אדריכלים, בראשותו של טדאו אנדו, מי שהיה אחראי על השיפוץ בוונציה.

אוסף דיימלר - ברלין

אוסף דיימלר שייך לתאגיד הגרמני Daimler, המייצר את רכבי היוקרה מרצדס-בנץ ומיבאך. האוסף הוקם ב-1977 עם רכישת ציורים של אמנים גרמנים, ולאחר מכן התווספו יצירות של אמנים מרחבי העולם, עם דגש על אמנות אבסטרקטית, קונספטואלית ומינימליסטית.

מתחם המוזיאון לאמנות עכשווית Punta Della Dogana בוונציה, השייך למיליארדר פרנסואה פינו

אוסף פירלי - מילאנו

חברת Pirelli האיטלקית היא חברה רב לאומית העוסקת בייצור צמיגים ופועלת ביותר מ-160 מדינות. תפיסת העולם של פירלי דוגלת בחדשנות, תרומה לקהילה ותמיכה בתרבות, ולאור זאת נטלה החברה ב-2004 האנגר תעשייתי ענקי בפאתי מילאנו, אשר שימש לייצור קטרי רכבת, שיפצה אותו ביסודיות והפכה אותו למרכז לאמנות עכשווית.

המרכז, הנקרא "Pirelli Hangar Biccocca", משתרע על פני 15 אלף מ"ר, נחשב אחד ממרכזי האמנות העכשווית הגדולים באירופה, והכניסה אליו ללא תשלום. הוא הושק עם מיצב מונומנטלי של האמן הגרמני Anselm Kiefer, אשר יצר - במיוחד למקום - שבעה מגדלים מבטון, בגובה 14-18 מטר, הממוקמים בחלל קודר ואפלולי. יצירה ענקית זו, המוצבת שם באופן קבוע, מכונה "Seven Heavenly Palaces" ("שבעת הארמונות השמימיים") ומבטאת מסע ספיריטואלי של האדם המחפש את אלוהים בין ארמונות קדושה. במרכז עצמו יש גם תערוכות אמנות מתחלפות, הופעות מוזיקה, ריקודים, מפגשים עם אמנים וכיתות אמן.

